

Глабальны кантэкст

АБМЕНУ ПАДЛЯГАЮЦЬ...

Любыя праблемы, нават самыя вострыя, можна вырашыць шляхам перагавораў

1 жніўня 2024 года ў сталіцы Турцыі Анкары на тэрыторыі аэрапорта Эсенбог адбыўся абмен асуджанымі паміж Расіяй і Захадам. Міжнародная юрыдычная здзелка закранула лёс 26 чалавек, з якіх 16 былі адпраўлены ў ЗША і Еўропу, а дзесяць вярнуліся ў Расію. Гэтая неардынарная падзея, якая стала «хітом» інфармацыйнага парадку, датычылася і Рэспублікі Беларусь.

Не выклікае сумнення, што падобныя мерапрыемствы загадзя і старанна рыхтуюцца, а асобы, уключаныя ў спісы абмену, уяўляюць істотную цікавасць для бакоў-удзельнікаў. Станоўчы вынік — гэта рэальны поспех спецслужбаў і цэлага шэрагу міністэрстваў. У той жа час гэта дэманстрацыя гатоўнасці абараняць уласных грамадзян і здольнасці знаходзіць для гэтага кампрамісныя рашэнні ў самых складаных умовах міжнароднай абстаноўкі.

Складанасць ажыццёўленай аперацыі ўзаемага абмену асуджанымі заключалася ў тым, што яны ўтрымліваліся ў турмах ЗША, Германіі, Польшчы, Славеніі, Нарвегіі, Расіі і Беларусі. Усё гэта патрабавала дакладнай каардынацыі намаганняў і сінхронных дзеянняў урадаў усіх уцягнутых краін. Вынікам стала паспяховае вызваленне васьмі расіян з заходніх турмаў, адпраўка іх і дзвюх непаўналетніх дзяцей у Маскву. У сваю чаргу, 16 экс-зняволеных з'ехалі ў Берлін і Вашынгтон (13 і 3 адпаведна).

З боку Захаду ў спісы трапілі трое расіян (В. Канашчонок, В. Ключышын, Р. Селязнёў), асуджаных у ЗША на розныя тэрміны па абвінавачваннях у: набыцці і пастаўцы Расіі «адчувальнай амерыканскай электронікі і боепрыпасаў для садзейнічання ваенным намаганням Расіі і распрацоўцы зброі ў парушэнне экспартнага кантролю ЗША», рэалізацыі злачынных схем па ўзломе камп'ютарных сістэм прыватных кампаній, выкраданні іх канфідэнцыяльных даных і здзяйсненні банкаўскага махлярства. Характэрна, што ўсе яны былі затрыманыя па-за тэрыторыяй ЗША па запыце Вашынгтона, экстрадзіраваныя і асуджаныя амерыканскай Фемідай.

З еўрапейскіх турмаў былі вызваленыя: Ганна і Арцём Дульцавы, якія адбывалі пакаранне ў Славеніі за шпіянаж; журналіст Павел Рубцоў (Гансалес), затрыманы ў Польшчы па падозрэнні ў шпіянажы; Міхаіл Мікушын, арыштаваны ў Нарвегіі; Вадзім Красікаў, асуджаны ў Германіі па справе аб ліквідацыі былога чачэнскага палявога камандзіра Зелімхана Хангашвілі.

Па сутнасці, большасць вярнутых расійскіх грамадзян сумленна выконвалі абавязак перад сваёй краінай, абараняючы яе нацыянальныя інтарэсы ў розных кутках

свету. У сваю чаргу, Радзіма зрабіла ўсё магчымае для іх вызвалення.

Крыху інакш выглядае гісторыя іспанскага журналіста Паўла Рубцова (Пабла Гансалеса), які мае дваіное грамадзянства і з'яўляецца пазаштатным супрацоўнікам газет Publico і La Sexta. Ён знаходзіўся пад вартай у Польшчы без судовага прыгавору на працягу амаль трох гадоў ва ўмовах строгага рэжыму, прымянення да яго катаванняў і адмовы ў судовым разглядзе. У дачыненні да іспанскага журналіста былі парушаны палажэнні Усеагульнай дэкларацыі правоў чалавека і Еўрапейскай канвенцыі па правах чалавека, ён быў арыштаваны і ўзяты пад варту без прад'яўлення якіх-небудзь доказаў, выстаўленых супраць яго абвінавачванняў, і без перспектывы судовага разбору.

Гансалес утрымліваўся ў турме ў горадзе Радам (для асабліва небяспечных злачынцаў). У турэмнай камеры без вокнаў ён знаходзіўся 23 гадзіны ў суткі, а выходзіць дазвалялася толькі на адну гадзіну на прагулку.

Наглядзячы на неаднаразовыя звароты Міжнароднай і Еўрапейскай федэрацыі журналістаў і іх іспанскіх філіялаў з заклікамі да польскіх улад перагледзець статус П. Гансалеса і вызваліць яго, даўшы яму магчымасць абараняць сябе ў судзе і забяспечыць справядлівы судовы разгляд, Варшава не прымала ніякіх мер.

Уключэнне іспанскага журналіста ў спісы абмену варта расцэньваць не інакш, як акт міласэрнасці з боку Расіі ў адносінах да ўласнага грамадзяніна, які незаконна ўтрымліваўся за мяжой, і крайнюю меру, накіраваную на ліквідацыю юрыдычнага беззаконня. У сувязі з гэтым верхам крывадушнасці выглядаюць словы Д. Байдэна і О. Шольца аб тым, што абмененыя зняволеныя «бязвінныя» і «палітычна ангажаваныя». І гэта гавораць лідары «дэмакратычнага» свету, дзе судовае рашэнне — гэта вярхоўны закон.

Каб не быць галаслоўным, звернемся да фактаў і больш падрабязна разгледзім персанальны склад адпраўленых на Запад асоб, памілаваных прэзідэнтамі Беларусі і Расіі.

Пачаць варта з нямецкага грамадзяніна Рыка Крыгера, прыгаворанага ў Беларусі да расстрэлу па прыговору Мінскага абласнога суда 24 чэрвеня 2024 года. Віна гэтага слязлівага баўэра была даказана па шасці артыкулах Крымінальнага кодэкса, сярод якіх: наёмніцтва, агентурная дзейнасць, акт тэрарызму, стварэнне «экстрэмісцкага фарміравання», незаконныя дзеянні ў дачыненні да агнястрэльнай зброі і выбуховых рэчываў, наўмыснае прывядзенне ў непрыдатнасць транспартнага сродку або шляхоў зносін.

У выніку яго дзейнасці 5 кастрычніка 2023 года было ўзарвана чыгуначнае па-

латно на станцыі Азярышча і толькі па шчаслівай выпадковасці абышлося без людскіх ахвяр. Тэрарызм у чыстым выглядзе для любой юстыцыі. Аднак і ў дачыненні да Крыгера былі выкананы ўсе палажэнні Усеагульнай дэкларацыі правоў чалавека: праведзены расследаванне, судовы разбор, вынесены прыгавор, які ён не абскардзіў. Сцвярджае не «невінаваты» ў дачыненні да дадзенага персанажа проста недапушчальнае.

Рашэнне аб памілаванні і перадача асуджанага Германіі — гэта яркі акт міласэрнасці з боку нашага Прэзідэнта А. Р. Лукашэнкі. «Закон строгі, але ён Закон» — гэтая ісціна нараўне са справядлівасцю з'яўляюцца асновамі для нашага грамадства, што Беларусь у чарговы раз прадэманстравала ўсёму свету.

Што датычыцца іншых удзельнікаў абмену, то, акрамя Крыгера, чацвёра мелі нямецкае грамадзянства. Сярод іх — асуджаныя за дзяржаўную здраду Кевін Ліка, Дэмуры Варонін, Герман Мойжэс і Патрык Шэбель, які адбываў тэрмін за кантрабанду наркатыхнічых сродкаў.

З траіх перададзеных на захад амерыканцаў — два прафесійныя разведчыкі (Эван Гершковіч і Пол Уілан), узятыя з доказамі злачынства на тэрыторыі Расіі, а адна (Алсу Курмашова) — актыўны ўдзельнік працэсу падрыву расійскай дзяржаўнасці. Усе яны былі асуджаныя на розныя тэрміны зняволення ў адпаведнасці з законам.

Характэрна, што сярод прапанаваных Захадам для абмену персон больш чым палова адносяцца да прадстаўнікоў расійскай палітычнай і мастацкай багемы, якія актыўна выступаюць супраць канстытуцыйнай улады і з'яўляюцца агентамі ўплыву. Гэта грамадзяне Расіі: Уладзімір Кара-Мурза (і Вялікабрытаніі); паплечнікі нябожчыка Навальнага Ілья Яшын, Ксенія Фадзеева, Лілія Чанышава, Вадзім Астанін; Андрэй Півавараў, Алёг Арлоў, Аляксандра Скачылёнка. Усе гэтыя персанажы здзейснілі злачынствы, былі асуджаныя, адбывалі пакаранне ў папраўчых установах і ветліва прыняты Германіяй.

Трэба адзначыць, што ўжо на нямецкай зямлі Ілья Яшын і Уладзімір Кара-Мурза далі прэс-канферэнцыю, на якой паведамлілі, што ім не выдадзілі расійскіх замежных пашпартаў. Яшын заявіў: «Тое, што са мной адбылося першага чысла, я не разглядаю як абмен, я разглядаю гэтае мерапрыемства менавіта як незаконнае выдварэнне з Расіі супраць маёй волі». Ён адзначыў, што напісаў заяву на імя начальніка СІЗА «Ляфортава», у якой адмовіўся даць згоду «на высылку за межы Расіі».

Абмен, які адбыўся, актыўна выкарыстоўваўся на Захадзе для дэманізацыі Расіі і вырашэння ўласных палітычных задач. У Вашынгтоне траіх памілаваных зняволеных сустракалі Д. Байдэн і К. Харыс. Каля

трапа самалёта ў аэрапорце Кёльна канцлер О. Шольц заявіў, што вырашальным фактарам для нямецкіх улад стала тое, што ў іх «ёсць абавязальства абараняць грамадзян Германіі, а таксама салідарнасць са Злучанымі Штатамі». Пры гэтым ён не прамінуў адзначыць, што сустракае «невінаватых асоб, пазбаўленых волі і несправядліва затрыманых па палітычных матывах у Расіі... А ўрад Германіі будзе працягваць змагацца за вызваленне ўсіх, хто знаходзіцца ў турмах Расіі і Беларусі па палітычных прычынах».

Не менш красамоўныя былі Жазеп Барэль, які заявіў, што «Еўрапейскі саюз з палёгкай успрыняў вызваленне і перадачу на волю, за межы Расіі і Беларусі шэрагу палітычных зняволеных», і Йенс Столтэнберг, які абвясціў, што «гэта дасягненне стала магчымым дзякуючы НАТА».

Не пакінула без увагі гэтую падзею і Міжнародная праваабарончая арганізацыя Amnesty International, паведаміўшы пра пэўны «прысмак горычы» ў сувязі з абменам: «Забойца і іншыя злачынцы, асуджаныя справядлівым судом, цяпер выходзяць на волю ў абмен на людзей, якія проста скарысталіся сваім правам на свабоду выказвання думак». У чарговы раз ангажыраванасць і перакручванне фактаў. Мала таго што за кожнага расійскага грамадзяніна перададзены па два асуджаныя, дык яшчэ тэарысты і экстрэмісты ўзведзены ў ранг «нявінных ахвяр».

Разам з тым, што б ні сцвярджалі прыхільнікі «заходніх каштоўнасцяў», найбуйнейшы з часоў халоднай вайны абмен зняволенымі адбыўся. Людзі вярнуліся на Радзіму, дадому, да ўласных сем'яў, і гэта галоўнае дасягненне, якое стала рэальнасцю дзякуючы канструктыўнай пазіцыі прэзідэнтаў Расіі і Беларусі. Можна па-рознаму трактаваць паняцці «свабода» і «правы чалавека», называць кагосьці разведчыкам, а кагосьці шпіёнам, але не варта ігнараваць магчымасці дыпламатыі і закрываць каналы камунікацыі.

Нашы краіны ў чарговы раз прадэманстравалі ўсёму свету, што гатовы да раўнапраўнага дыялогу і кампрамісу, калі гэта ідзе на карысць людзям. Практычна любыя праблемы, нават самыя вострыя, могуць быць вырашаны за сталом перагавораў, але для гэтага патрэбны ўзаемная воля і зацікаўленасць.

Можна прытрымлівацца любых палітычных поглядаў, але не варта забываць, што ў свеце няма нічога больш каштоўнага, чым чалавечае жыццё. Магчыма, менавіта гэта можа стаць адным з галоўных прынцыпаў новага шматпалярнага свету, які фарміруецца на нашых вачах.

Мікалай БУЗІН, старшыня Пастаяннай камісіі Палаты прадстаўнікоў, прафесар.

ШТО Ё СВЕЦЕ РОБІЦЦА

Прэм'ер-міністр Японіі заявіў аб планах пакінуць сваю пасаду

Прэм'ер-міністр Японіі Фумія Кісіда пацвердзіў, што пакіне пасаду кіраўніка ўрада пасля выбараў старшыні кіруючай у краіне Ліберальна-дэмакратычнай партыі (ЛДП). Аб гэтым паведаміла ТАСС са спасылкай на экстранную прэс-канферэнцыю ў рэзідэнцыі палітыка. Кісіда прыняў рашэнне аб адмове вылучаць сваю кандыдатуру на выбарах на фоне падзення рэйтынгаў урада да рэкордна нізкага ўзроўню з-за шэрагу скандалаў, у першую чаргу звязаных з парушэннямі правілаў фінансавай справяднасці пры зборы палітычных ахвяраванняў у ЛДП. Па звестках агенцтва Kyodo, ён заявіў сваім паплечнікам аб жаданні ўзяць на сябе адказнасць за гэты скандал, таму што «нехта павінен гэта зрабіць». Кісіда таксама паабяцаў падтрымліваць новага лідара.

Колькасць затрыманых у Вялікабрытаніі з-за беспарадкаў перавысіла тысячу чалавек

Аб гэтым PIA «Новости» паведамілі ў прэс-службе Нацыянальнага савета начальнікаў паліцыі (NPCC). Як вядома, напрыканцы ліпеня масавыя пратэсты ўспыхнулі ў многіх гарадах Вялікабрытаніі пасля нападзення 17-гадовага падлетка з нажом на дзяцей у Саўтпарце. Тады трое малых загінулі, яшчэ некалькі дзяцей і двух дарослых даставілі ў бальніцу ў крытычным стане. На фоне беспарадкаў улады Вялікабрытаніі тройчы склікалі надзвычайныя ўрадавы камітэт COBRA. Прэм'ер краіны Кір Стармер паабяцаў узмацніць паліцэйскую прысутнасць на вуліцах брытанскіх гарадоў, паскорыць крмінальнае судаводства, а таксама пераследаваць вінаватых у распаль-

ванні беспарадкаў у сацсетках. У мінюсце паведамлілі, што для супрацьдзеяння гвалту вызвалілі дадаткова 500 месцаў у турмах і задзейнічалі шэсць тысяч супрацоўнікаў спецыялізаваных аддзелаў паліцыі.

Сістэму all inclusive ў Турцыі зноў прапанавалі перагледзець

Прадстаўнікі турэцкай індустрыі турызму зноў прапануюць перагледзець папулярны сярод замежнікаў фармат «усё ўключана» (all inclusive) у атэлях. Аб гэтым паведаміла ТАСС са спасылкай на газету Hurriyet. Выданне прыводзіць меркаванне бізнесмена Зафера Алкая, які быў адным з заснавальнікаў гэтай сістэмы ў 1990-х гадах. Аднак на працягу апошніх гадоў ён выступае за яе змяненне, адзначае газета. Паводле яго слоў, гэтая сістэма стала важнай у развіцці турызму краіны, аднак праз гады яе неабходна абмеркаваць нанова. Прадстаўнікі індустрыі турызму Турцыі раней неаднаразова выступалі з прапановамі перагледзець фармат all inclusive.

